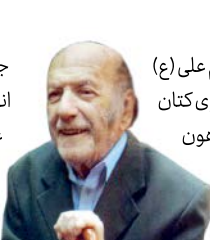

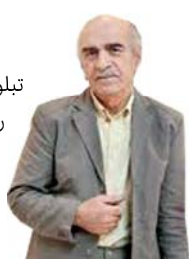
حسن روح الامین، هم در به تصویر کشیدن وقایع دینی فعالیت های بسیاری داشته است. اودر تابلویی که دو سال پیش رونمایی کرد حضرت علی را به عنوان فاتح خیبر به تصویر کشید. او امسال هم یک طرح جدید برای حضرت علی کشید و به برنامه ماه من هدیه داد.

جورج چورداق نویسنده و پژوهشگری لبنانی است که با کتاب «علی صدای عدالت انسانی» سعی کرده حضرت امیر را به عنوان یک چهره برجسته و الگوی تمام عیار انسانی به جهان معرفی کند. همان طور هم که از نام کتاب برمی آید او بر ویژگی عدالت طلبی حضرت تاکید پررنگی داشته است.

تبلور هم تابلویی است از نصرا... افجه ای که تکرار نام امام علی (ع) را در آن شاهد هستیم. این اثر رنگ روغن و مرکب روی کتان بوده و حال و هوای خاصی دارد که هنرمند آن را مرهون عشق و علاقه اش به حضرت علی (ع) می داند.

ز اخلاص عمل

در فتوت و جوانمردی یگانه بوده

ثیر مهمی داشته است

بیرون نگشیده است. روزگارش را بگذارد به نگرانی و تلاش برای سیر کردن یتیمان و گرسنگان و حکومت با همه جذابیت های قدرت برایش هرگز به موقعیتی بدل نشود که هراتسانی را می فریبید. آن قدر که شهریار ایرانی بگوید علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را و جورج چرداق مسیحی صدای عدالت انسانی بنامدش. فردا همان روزی است که حیدر کرار که نامش رعشه بر تن دشمنان دین می انداخت به مقام شهادت می رسد. رفته ایم سراغ تأثیری که این شخصیت برجسته تاریخ نه فقط اسلام که تاریخ جهان بر ادبیات و هنر ایران گذاشته است. هنرمندان و شاعرانی که برخی با وجود این که مذهبی نبوده اند، مقابل او سر تعظیم خم کرده و ستایش اش کرده اند.

تابلوی ایک روز تعلیم و پرده خوانی اثر محمد حمید دی در این تابلو پرده خوان از رشادت های حضرت علی می گوید

دست به قلم شدن برای علی (ع)

جلیل جوکار، از نگارگران برجسته است که سال هاست در زمینه نگارگری و تذهیب و تدریس این رشته ها فعالیت می کند. تابلوی «سحرگاه نوزدهم» با موضوع ضربت خوردن حضرت علی (ع) ازجمله آثار درخشان این هنرمند است. جوکار در پاسخ به این سوال که آیا تعداد نگارگری های مرتبط با حضرت علی (ع) به اندازه ای است که بتوان از یک مجموعه آثار باکیفیت و ماندگار در این زمینه صحبت کرد یا نه به جام جم گفت: نگاهم در این قصه، یک نگاه مبتنی بر پژوهش است و نه صرفاً یک فضای مبتنی بر تعصب دینی، مذهبی و قومی. بنا به نگره ای، هنر اسلامی هنری است که در بستر تاریخ در جوامع مسلمان شکل گرفته است. پروفیسور نجیب اوغلو در دانشگاه هاروارد این نگره را دارد. اما نگاه ما به خصوص در هنر اسلامی که در دانشگاه های ایران مورد بحث قرار می گیرد، هنر اسلامی را هنری می داند که در یک بستر فکری و اندیشه ای و حکمی اسلامی شکل گرفته است. ما مبتنی بر آن، هنر شیعی را هم داریم و جزئی تر و در زیرمجموعه آن، هنر علوی و هنر عاشورایی یا حسینی را. هنری که بر مبنای سیره و اندیشه حضرت علی (ع) شکل گرفته باشد را می توانیم هنر اسلامی شیعی علوی بنامیم. در این زمینه هم آثار بسیاری داریم، یعنی از کتاب حبیب السیر نوشته خواندمیر مربوط به دوره تیموری تا دوران زند و به ویژه قاجار که آثار فراوانی از تمثال مبارک حضرت علی (ع) کار شده است. صحنه های جنگ، قلعه خیبر، نبرد با عمرو بن عبدود و ... ازجمله موضوعاتی است که توسط هنرمندان نگارگر و هنرمندان پرده نگار در حوزه خیالی نگاری و حوزه نقاشی قهوه خانه ای، کار شده و قابل بررسی است و می تواند در مطالعات هنری ما، مجموعه مستقلی داشته باشد.

مدیر گروه هنر اسلامی دانشگاه هنر اصفهان درخصوص ویژگی های نگارگری درباره حضرت علی (ع) و آثار این چینی نیز توضیح داد: ویژگی های بصری یا هنری یا به اصطلاح تجسمی، همان ویژگی هایی است که ما در قرون و اعصار مختلف در نگارگری ایرانی داشتیم. هنرمند در نگارگری، صورت خیالش را از یک واقعیت عینی یا حقیقت ذهنی می کشد. در نهایت این هنر از اصولی پیروی می کند که در تمام ژانرهای نگارگری یکسان است و عامل پیوند دهنده تمام این ژانرهاست. یعنی ما در کلیت با نگارگری روبه روییم، اما این آثار در جزئیات، تفاوت هایی دارند و ما انواع نگارگری ها را داریم، از نگارگری غنایی و تفرزی و نگارگری حماسی ایرانی تا نگارگری حماسی دینی مثل پرده هایی که برای عاشورا کار شده، مثل تابلوی کوبک هدایت اثر بنده یا عصر عاشورا اثر جناب استاد فرشچیان یا ظهر عاشورا اثر استاد آقامیری.

این دسته اخیر، جزو هنر دینی شیعی عاشورایی یا حسینی به حساب می آید. منتها چیزی که این آثار را به یکدیگر و ژانر و تاریخ نگارگری ما پیوند می دهد، ویژگی های یکسان و مبنایی نقاشی ایرانی است.

جلیل جوکار، از نگارگران برجسته است که سال هاست در زمینه نگارگری و تذهیب و تدریس این رشته ها فعالیت می کند. تابلوی «سحرگاه نوزدهم» با موضوع ضربت خوردن حضرت علی (ع) ازجمله آثار درخشان این هنرمند است.

جوکار در پاسخ به این سوال که آیا تعداد نگارگری های مرتبط با حضرت علی (ع) به اندازه ای است که بتوان از یک مجموعه آثار باکیفیت و ماندگار در این زمینه صحبت کرد یا نه به جام جم گفت: نگاهم در این قصه، یک نگاه مبتنی بر پژوهش است و نه صرفاً یک فضای مبتنی بر تعصب دینی، مذهبی و قومی. بنا به نگره ای، هنر اسلامی هنری است که در بستر تاریخ در جوامع مسلمان شکل گرفته است. پروفیسور نجیب اوغلو در دانشگاه هاروارد این نگره را دارد. اما نگاه ما به خصوص در هنر اسلامی که در دانشگاه های ایران مورد بحث قرار می گیرد، هنر اسلامی را هنری می داند که در یک بستر فکری و اندیشه ای و حکمی اسلامی شکل گرفته است. ما مبتنی بر آن، هنر شیعی را هم داریم و جزئی تر و در زیرمجموعه آن، هنر علوی و هنر عاشورایی یا حسینی را. هنری که بر مبنای سیره و اندیشه حضرت علی (ع) شکل گرفته باشد را می توانیم هنر اسلامی شیعی علوی بنامیم. در این زمینه هم آثار بسیاری داریم، یعنی از کتاب حبیب السیر نوشته خواندمیر مربوط به دوره تیموری تا دوران زند و به ویژه قاجار که آثار فراوانی از تمثال مبارک حضرت علی (ع) کار شده است. صحنه های جنگ، قلعه خیبر، نبرد با عمرو بن عبدود و ... ازجمله موضوعاتی است که توسط هنرمندان نگارگر و هنرمندان پرده نگار در حوزه خیالی نگاری و حوزه نقاشی قهوه خانه ای، کار شده و قابل بررسی است و می تواند در مطالعات هنری ما، مجموعه مستقلی داشته باشد.

مدیر گروه هنر اسلامی دانشگاه هنر اصفهان درخصوص ویژگی های نگارگری درباره حضرت علی (ع) و آثار این چینی نیز توضیح داد: ویژگی های بصری یا هنری یا به اصطلاح تجسمی، همان ویژگی هایی است که ما در قرون و اعصار مختلف در نگارگری ایرانی داشتیم. هنرمند در نگارگری، صورت خیالش را از یک واقعیت عینی یا حقیقت ذهنی می کشد. در نهایت این هنر از اصولی پیروی می کند که در تمام ژانرهای نگارگری یکسان است و عامل پیوند دهنده تمام این ژانرهاست. یعنی ما در کلیت با نگارگری روبه روییم، اما این آثار در جزئیات، تفاوت هایی دارند و ما انواع نگارگری ها را داریم، از نگارگری غنایی و تفرزی و نگارگری حماسی ایرانی تا نگارگری حماسی دینی مثل پرده هایی که برای عاشورا کار شده، مثل تابلوی کوبک هدایت اثر بنده یا عصر عاشورا اثر جناب استاد فرشچیان یا ظهر عاشورا اثر استاد آقامیری.

مدیر گروه هنر اسلامی دانشگاه هنر اصفهان درخصوص ویژگی های نگارگری درباره حضرت علی (ع) و آثار این چینی نیز توضیح داد: ویژگی های بصری یا هنری یا به اصطلاح تجسمی، همان ویژگی هایی است که ما در قرون و اعصار مختلف در نگارگری ایرانی داشتیم. هنرمند در نگارگری، صورت خیالش را از یک واقعیت عینی یا حقیقت ذهنی می کشد. در نهایت این هنر از اصولی پیروی می کند که در تمام ژانرهای نگارگری یکسان است و عامل پیوند دهنده تمام این ژانرهاست. یعنی ما در کلیت با نگارگری روبه روییم، اما این آثار در جزئیات، تفاوت هایی دارند و ما انواع نگارگری ها را داریم، از نگارگری غنایی و تفرزی و نگارگری حماسی ایرانی تا نگارگری حماسی دینی مثل پرده هایی که برای عاشورا کار شده، مثل تابلوی کوبک هدایت اثر بنده یا عصر عاشورا اثر جناب استاد فرشچیان یا ظهر عاشورا اثر استاد آقامیری.

این دسته اخیر، جزو هنر دینی شیعی عاشورایی یا حسینی به حساب می آید. منتها چیزی که این آثار را به یکدیگر و ژانر و تاریخ نگارگری ما پیوند می دهد، ویژگی های یکسان و مبنایی نقاشی ایرانی است.

علی (ع) در آینه آثار مکتوب معاصر

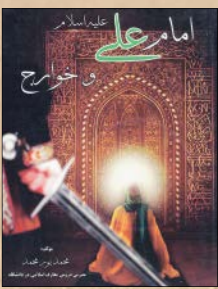
دوانی، جعفریان، جاودان و ... زیر نظر حجت الاسلام علی اکبر رشاد تألیف شده است. نکته مهم این که این اثر صرفاً جمع آوری مطالب تاریخی نیست، بلکه چینش موضوعات و نقل و تحلیل مباحث مربوط، مبتنی بر دیدگاه های خاص تاریخی و اعتقادی شیعه است.

این مجموعه ارزشمند که شامل ۱۳۰ مدخل اصلی و حدود ۳۰۰۰ مدخل فرعی است و بیش از ۲۰۰ محقق در تألیف آن همکاری داشته اند، موضوعاتی همچون حکمت و معرفت، مبدأ و معاد، نبوت و امامت، اخلاق و سلوک و همچنین مباحث بسیار مبتلا به حقوق، سیاست و اقتصاد در سیره و دیدگاه امیرالمؤمنین علی علیه السلام در این کتاب بررسی شده است.

امام علی (ع) و خوارج را علامه سید جعفر مرتضی عاملی به عنوان بزرگ مورخ زمانه، دارای آثار تاریخی بسیاری است که در عصر حاضر، افقی نو فراوری خواننده قرار می دهد که مبتنی بر مبنای کلامی و روایی شیعه است. کتاب «امام علی (ع) و خوارج»، یکی از آثار ایشان است که به کالبد شکافی و جریان شناسی خوارج از گذشته تا امروز می پردازد.

ایشان با اجتهاد بی نظیری که در منابع دسته اول تاریخی و فرمایشات امیرالمؤمنین علیه السلام می کنند، فضای فکری، فرهنگی، سیاسی دوران حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام را مورد مطالعه قرار داده و در خلال آنها به مهم ترین پرسش های تاریخی درباره خوارج پاسخ می دهد.

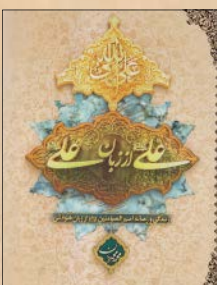
بررسی علل روانشناختی و جامعه شناختی، شکل گیری و گسترش این طرز فکر، تحلیل دیدگاه ها و روش های امام علیه السلام برای تقابل با این جریان و در نهایت هم ارزیابی سیاست های معاویه در این مورد، از دیگر مباحثی است که این کتاب را جامعیت بخشیده و آن را از امثالش متمایز می کند. این کتاب را محمد سپهری در ۶۸۲ صفحه به فارسی ترجمه کرده است.

تمتاز این اثر، جامعیت آن است که از همان آغاز زندگی حضرت تا شهادت ایشان، تمام عرصه ها ی زندگی ایشان را در کنار آیات و روایات مربوط تشریح می کند و در هر مورد به تبیین بعدی از فضائل حضرت می پردازد. البته رسالت اصلی این کتاب، ترسیم زندگی شخصی و عادی حضرت است که به خوبی هم از عهده آن برآمده است. این کتاب را موسسه امام صادق (ع) در ۸۶۰ صفحه منتشر کرده است.

حکایت زندگانی یک شخص آن زمان جذابیت پیدا می کند و شناخت از یک انسان فراتاریخ آن زمان واقعی تر بوده و به حقیقت نزدیک خواهد بود. که از زبان خودش بیان شود. استاد شهیدی- که یکی از پژوهشگران معاصر تاریخ اسلام است- با آثار غنی و پرمحتوایی که در این زمینه از خود به جای گذاشته، توانسته به یکی از ماندگارن عصر تبدیل شود. وی در کتاب «علی از زبان علی» به روایت جذاب زندگانی امیرالمؤمنین علیه السلام از بیان خود حضرتشان استفاده کرده و برهه های گوناگون زندگانی ایشان را تشریح کرده است. این کتاب را انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی در ۲۰۸ منتشر و روانه بازار کتاب کرده است.

«دانشنامه امام علی علیه السلام» را پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر کرده؛ مجموعه ای کامل و بی نظیر برای محققان تاریخ و سیره امیرالمؤمنین علیه السلام که در شش هزار صفحه و ۱۲ جلد، با همکاری میزترین مورخان معاصر همچون آیت... جواد آملی، علامه عسکری، سید جعفر مرتضی عاملی، استاد شهیدی، حجج اسلام

رمان «قدیس» نگاهی تاریخی به بعد حکومتداری حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در پنج سال دوران خلافت آن حضرت است. رمان، کتایه های فراوانی دارد که حکام نالایق کشورهای عربی را نشان می رود و درست آنها را ادامه حکومت بنی امیه و بنی عباس معرفی می کند. در همین باب، گفت وگوهای خاصی هم میان شخصیت های داستان صورت می گیرد؛ به خصوص گفت وگوی خواندنی کشیش و جورج چرداق در مورد حکومت در اسلام. با این که نویسنده از ترکیب خوبی برای روایت زمان حال و زمان تاریخی رمان استفاده کرده و پیکراست روایت های اصلی را در پیش گرفته و کتابش را نوشته است، اما می توان اقرار کرد داستان بسیار هوشمندانه از پیچ و تاب های یک رمان پلیسی بهره برده و کلاً می توان گفت حاصل کار، کتابی خواندنی و لذت بخش است. در پایان رمان، جنایتکاران مسکو دستگیر می شوند و کشیش با گنجی بزرگ در دل که در سفر بیروت یافته است به کشورش بازمی گردد و شاید عظمت همین گنج است که جابه جایی چمدان های او در فرودگاه را چندان مهم جلوه نمی دهد.

کتاب «فروع ولایت» اثری از آیت... شیخ جعفر سبحانی است که به سیره و روش حضرت امیر(ع) پرداخته است. نویسنده فرزانه، آیت... جعفر سبحانی با تقسیم حیات نورانی حضرت امیرالمؤمنین (ع) به پنج دوره، مهم ترین جریانات زندگی ایشان را ترسیم کرده است. ایشان در این اثر وزین سعی کرده سیر زندگی ایشان را از طرفی گویا و روان حکایت کند و از دیگر سو، کاملاً مبتنی بر منابع دسته اول تاریخی و روانی باشد. نکته

نشانه ها، شخصیت های نیک از بد متمایز و طراحی می شوند. دهان همواره بسته است و اثری از نمایش خطوط عضلات در چهره که می تواند نشان دهنده احوال روحی باشد، دیده نمی شود. با وجود تیرها و زخم های فراوان بر پیکرشان، سرشار از متانت و برکنار از احوال نفسانی و در عین حال، با صلابت و استحکام می نمایند تا معصومیت و قداست شمایل ها را بیشتر نشان دهد. این قداست آنچنان در باور مردم جای داشت که گاهی روی شمایل هایی که تصویر می کردند، پارچه ای سبز می کشیدند.

چهره سایر شخصیت های مرد، چه از سپاه اولیا و چه از سپاه اشقیاء، همه نمایان است. چهره زنان کریلا گاهی محو و گاهی زیرپوشش پنهان است. فرشتگان و ملازمان نیز به واسطه نشان دادن بزرگی مقام آنان، با تاج های مرصع بر سر و گاه با لباس های جواهرنشان به تصویر کشیده شده اند.

در مقابل چهره های تابناک معصومین (ع)، چهره های شقی و اهریمنی شمر و قاتلان امام حسین (ع) قرار دارد که با چهره های وحشت زده بزرگ و بسیار گریه المنظر، خشن، ستیزه جو، زشت و بی شرم و بی شکل (دفرمه) نقاشی شده اند. این چهره ها دارای سبیل های انبوه بلند و آویزان، چشم های دریده یا از حلقه درآمده، بدون محاسن و فرق های شکافته ترسیم می شوند و حالت وحشت زدگی آنها از مرگ و به هلاکت رسیدنشان کاملاً مشهود است. زره پوش بودن آنها نیز نشان دهنده نبردشان با خاندان پیامبر(ص) است.

با آنان سخن بگوید» (تقوی، ۱۳۹۰: ۱۲) معصومین (ع) در این آثار به لحاظ تناسب، به صورت افرادی با قامت متوسط و اندام هایی موزون ترسیم می گردند. تفاوت بسیاری در قامت و اندام هر یک از اولیا با دیگری وجود ندارد و عوامل مشخص کننده در آنها، وجود محاسن یا شکل پوشش است. ایجاد شباهت ظاهری بین چهره اولیا و معصومین نشان دهنده آن است که هنرمند برای نمایش مقام و مرتبه ایشان اهمیت بیشتری قائل است تا توجه به خصوصیات ظاهری و فردی. این کار از طریق پیراستن و پالایش و ساده نمایی طراحی چهره حاصل می شود. تمثال پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) غالباً بدون چهره پردازی است و به جای صورت هاله ای از نور قرار می دهند. عواملی مانند سستی عضلات یا خمیدگی اندام به عنوان نمایش کهولت در طراحی پیکر ایشان دیده نمی شود. در طراحی حالات و حرکات نیز هنرمندان می کوشند تا حالت آرامش و متانت در عین حال صلابت و استحکام در پیکره ایجاد کنند.

تمثال اشعیا و اشعیا در نقاشی قهوه خانه ای

در نقاشی قهوه خانه ای، شخصیت ها صورت های آرمانی دارند. چهره معصومین (ع) اغلب از زاویه «سنه رخ» طراحی می شود؛ صورت ها گرد، چشم ها درشت و ابروها به هم پیوسته و هلالی و منحنی در فاصله ای متناسب با چشمان. بینی باریک و لبها نیز کوچک، همراه با لبخندی محو بر شمایل است که به وسیله این

